

Inserati se sprejemajo in velja risopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 " "
16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 5 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 2 " 20 "
za četrt leta . . . 1 " 10 "

V Ljubljani na osem poštiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečno ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

V sršenov meh.

Kakor se zdaj kaže, grof Taaffe vendar vé „ustavoverce“ ali centraliste za pravo žilico potipati. Glavna moč te stranke, pri kateri je sila veliko judov, je bila, kakor povsod, v denarji, kajti denar je sveta vladar. Ta stranka je pa imela v rokah že skoro vse premoženje cesarstva, skoro vse denarne zavode in po teh je bila tako mogočna, da je lahko vsako drugo mnenje zadušila, vsako drugačno prizadevanje spodbila. Judovski bankirji so imeli v rokah ne le posamezne ministre, ampak večkrat vse ministerstvo — državi, posebno pa še kmetiškiemu stanu v veliko škodo. Dokler so imeli tako moč, je bilo težko stanje vsakega ministra, ki ni hotel plesati po njihovi piščalki.

Najprvo toraj, kar je bilo storiti ministru, kateri je hotel vkreniti na drugo, boljše pot, je moralo biti to, da je lotil se svojih nasprotnikov ob najobčutljivejši strani, ob denarnem premoženju in ž njim vred skušal podreti naj hujo moč. Zato je grof Taaffe najprej prav pred nosom vstanovil jim „deželno banko“ — dosti založeno z denarjem, da zamore vse judovske spodriniti in ljudi rešiti z judovskih krempljev. Judje in „ustavoverci“ so brž čutili ostri nož, ki se je s tem zasadil jim med rebra, in nastal je grozen vik in krik v „kraljestvu Izrael“, kakor sršeni se je spustil ves ustavoverski roj v ministerstvo in njemu vdano večino državnega zbora.

Še huje so zavrišali sršeni nad postavo zoper oderuštvo. Po odiranju so namreč Abrahamovi sinovi največ prišli do moči v Avstriji

in — kakor je Greuter rekel — nadjali so se celó, da bodo sčasoma posamezne dežele tako v svojo oblast dobili, da jim bo Avstrija tista „obljubljena dežela“, katero so na jutrovem zgubili. Statistika kaže, kako grozovito so judje po nekterih deželah, posebno v Galiciji in na Dunaji napredovali, koliko ljudi je prišlo po njih ob zemljo in drugo premoženje, kar je bila odpravljena postava zoper oderuhe, kar so smeli dreti ljudi po neusmiljeno visokih, groznih obrestih. Ni se toraj čuditi, da je po takem dregljeji zopet bil razljuten ves sršenov meh in zagnal velik vriš ter zaletaval se v zbornici in se zaletava še huje po judovskih časnikih, kakor je „N. fr. Presse“ — v ministru Taaffeja, v večino državnega zbora sploh in v posamezne poslance še posebej, v zlasti v tiste, ki so v zbornici s pogumno, odkritosrčno besedo povedali „ustavovercem“ in njihovim zaveznikom judom to, kar jim gre, ter jih stavili na davno zasluženi sramotni oder. Zdaj se je jela v celi ostudni nagoti kazati ne le nesramna samogoltnost, požrešnost in grabljivost, marveč tudi neizmerna prevezetnost, surovost in podlost te stranke, že govori v državni zbornici kaj lepo o svetujejo te ljudi, kaj pa še le pisarije njihovih časnikov! Hripavo tulenje, brezumno razgrajanje, podlo zabavljanje, besen krik, žuganje z uporom, surovo sikanje, obrekovanje, vse v najgrših besedah in s humorjem obupnega suroveža, ki ima obešen biti — to in nič drugega ni zdaj po nemških judovskih listih.

Pač še nekaj je. Ker so judje videli, da so zgoraj zgubili že vso zaslonbo, jeli so lazit

okoli tistih, za ktere se do zdaj nikoli brigali niso, kakor da bi jih ne bilo na svetu — namreč okoli kmetov. Zboznali so po Nemškem nekaj „kmetiških“ shodov, pa vspeh je bil slab, deloma ravno nasproten od nameravanega, in tako so morali sprevideti, da ste moke ne bo kruha zá-nje. Še huje so bili vdarjeni, ko je grof Taaffe v odgovoru na Hohenwartovo interpelacijo obljubil, da bo ministerstvu vselej prva skrb, zboljšati stanje kmetijstvu in da se bo vlada z vso marljivostjo lotila te zadeve. Se vé, da mora kmet prej verjeti ministru, ki kaže dobro voljo, nego ljudém, ki so ga že tolikokrat na led speljali z lepimi a praznimi obljubami ter ga rabili le za svoje samopridne namene, in res so spazili „ustavoverci“, da jim kmet nič prav ne zaupa, marveč jih prav sumljivo od strani opazuje.

Kaj pa zdaj! Jud, posebno če je časnikar ali poslanec, je iznajdljiv, gledé jezika in pisanja ne pride lahko v zadrego — posebno ker mu drznosti in nesramnosti ne manjka. In tako so začeli zdaj nemški vladi nasprotni časniki plašiti kmeta in obrtnika, češ, da jima vlada ne more pomagati, če bi prav najboljšo voljo imela. Zakaj ne? Zavoljo Amerike! Toraj celó Ameriko, v katero do zdaj nihče izmed njih pogledal ni, privlečejo na svojo pomoč v obupnem grdem boji zoper Taaffeja in večino državne zbornice.

Kaj pa sega v naše kmetijstvo in obrtnijstvo Amerika? Nekaj že, ker mu nagaja in na pot hodi s svojimi cenejimi izdelki in pridelki, a zakaj? Ravno zato, ker so naši judje in „ustavoverci“ preveč zatirali oboje in tako se je

Amerikanska pisma.

V.

Wabasha 9. januarja 1881.

Predragi prijatelj!

Predno Ti kaj drugoga pišem, dovoli, da nadaljujem popis svojega potovanja.

Stopivši iz ladije, s katero smo prevozili vsega skupaj 3516 morskih milj, v ta kolodvor — bolje rečeno, barako na kolen iz lesa — pridem med ljudi, kateri so pričakovali znancev in sorodnikov došlih z našo ladijo. Ker jaz nisem imel med njimi nikogar, preril sem se skozi nje, a koj me vstavi ameriški finančar, češ, kaj imam v zaboji. Ko je vtaknil nos v vse predale in nič našel za zadacanje, pustil me je naprej, a posluživši se dveh smodk izmed treh, ktere sem še imel z Evrope. — Toda stoj! Tu prodajajo jabelka, najbrž ameriška, te moram pokusiti, zamenim toraj še ostale pruske vinarje za nje, drugače bi jih ne bi mogel lahko spečati.

Kam sedaj? Šel sem za drugimi, tako da sem skozi ta dolgi kolodvor prišel zopet do vode, kjer nas je čakal plod, kateri nas ima prepeljati čez kanal. Jaz sem bil vode že do

grla sit, toda saj ne bo dolgo trpelo. Ko smo bili vsi na tem plodu, vpre se majhen parnik ob našo ladijo in naredi ovink; peljali smo se kake dobre četrt ure, in stopili zopet na trdno zemljo v Castle Garden-u.

To veliko, okroglo poslopje bilo je nekdanj močna trdnjava novojorškega mesta. Ostalo je, kakor je bilo popreje; še sedaj videti so žrela ter podolgaste line v zidu, iz katerih so letele nekdanj pogubonosne krogle na ladije. Toda odkar male, pa močne trdnjave s težkimi kanoni varujejo vhode v novojorško luko, zgubil je Castle Garden vso svojo veljavo, in kakor se star vojak, ko odsluži, živi z orgljami, hodeč z njimi od mesta do mesta, tako je iz Castle Gardena postala nekaka „redouta“, kjer so nemški pevci in pevke vlekli srebrne dolarje iz žepov ameriških gentlemanov in njihovih ladies. Od leta 1856 naprej pak je Castle Garden odločen Evrope trudnim ljudem, da tu izstopajo. Minulo leto izstopilo je samo v Castle Gardenu blizu 321.000 Evropejcev, število, kakoršnega še ni bilo, odkar se ljudje selijo semkaj. In toliko jih je izstopilo le samo v Novem Yorku. Potem so še mesta Philadelphia, Baltimore, San Francisko in še več družih; če prišetej vsa-

kemu teh mest le 100.000, vedel boš sam najbolje, za koliko se bo to število čez deset let pomnožilo.

Tu v Castle Gardenu morali smo vsi svoje ime povedati in ali ostanemo v Novem Yorku ali gremo naprej in kam, v katero državo. — Preje moral je vsak plačati „glavni davek“, kateri se je rabil za vzdrževanje Castle Gardena, a pred nekaj leti so ga odpravili, in novojorško mesto je prevzelo vse stroške za to. Toda ta „glavni“ davek vtegne se vrniti, kajti država dá bóje premalo podpore. In stroški todi niso majhni. Poskrbljeno je za vse, kar bi priseljencu utegnilo koristiti. Tu je banka, kjer dobiyo oni denar, kterim se ni varno zdelo ga sebjó nositi; tu dobiš agente vseh železnic, da si zamoreš kupiti „ticket“ (vozni list) v kateri koli kraj zedinjenih držav ali Canade itd. Če pa meniš ostati v Novem Yorku, in nimaš nobenih znancev, oglašiš se pri vodstvu Castle Gardena in ono ti bode preskrbelo delo, kterega rokodelstva le hočeš; preskrbljuje jih morda tisuče in to vse osobje mora plačano biti. Nam Kranjcem se tega ni bilo posluževati, ker smo imeli vse naprej naročeno. Omeniti mi je tu le gosp. J. Koeble-ta, kateri je nalašč za to, da pomaga katoličanom

sovražnik prikradel, „ko so vsi spali“, in zdaj je že nekoliko vtaboren. Vendar ni tako, kakor upijejo nemški listi in strašijo kmeta češ: „Nikar ne veruj in ne zaupaj Taaffeju, njegovemu ministerstvu in večini državnega zbora! Če bi ti prav vsi ti hoteli pomagati, saj ti ne morejo, to ni več v njihovih močéh. Kaj bo tvoja zemlja, tvoja obrtnija proti ameriškanski? Tvoja zemlja je stara, izmolzena, ameriškanska mlada, sočasa, obilna v pridelkih. Tvoja obrtnija je draga, v primeri z ameriškansko borna, otročja, Amerikanec ti na trg lahko svoje izdelke in pridelke postavi na pol ceneje od tvojih, ti bi moral delati v zgubo. Čemu se boš toraj napenjal, če vidiš, da te bo novi svet s svojo cenó obilnostjo vdušil!“

Tako begajo zdaj nemški listi tiste stave, na katerih sloni vsaka država, posebno pa še Avstrija, ki je po svoji legi, po svojih deželah in narodih poljedelska država. V svoji besnosti zdaj ne skrivajo več svojega pravega namena; — „če nas ni, naj tudi drugi poginejo — apres nous le deluge“ — to je njih krik. Švindeljna njihovega je ali vsaj bo kmalu konec, če morajo že oni pokopani biti, naj poginejo pa še njihovi nasprotniki. Zato naj se bega kmet in obrtnik, najbolje če se spravi do očitnega upora zoper vlado, zoper sedanje ministerstvo, ker če se to zgodi, je vendar še iskrica upanja, da se ona požerušna judovska stranka vendar še kje vnovič na konja spravi.

Strašenje z ameriškansko konkurenco ni prav prazno, kajti res je, da nam zamore zdaj še svoje pridelke celó ceneje sém pošiljati, nego jih zamore naš do zdaj tako zatirani kmet in obrtnik pridelovati. Ali ravno tu tiči zajec za grmom. Brž ko se bo obema tako pod rame seglo, kakor je grof Taaffe obljubil, bo tudi to bolje; usnaji politiki pa je pridržano trgovinske razmere tako vravnati, da se ameriškanski pridelki vsaj v ceni ne bodo mogli meriti z našimi domačimi.

Strašenje in beganje judovsko je toraj tudi v tem obziru prazno in vidi se, da je le jeza in strup sršenov, katerim je grof Taaffe prav občutljivo v meh dregnil. Upajmo, da ne bo opešal prej, predno ne bo ta sršenov meh tudi popolnem razdjan.

Pravi namen se pokazuje.

Mi smo vedno trdili, da je bil glavni namen takozvanih ustavovercev pri svojem postavodajstvu, pri vseh činih in premembah vedno v prvi vrsti le, utrditi nadvlado Nemcev in liberalcev nad vsemi narodi in deželami avstrijskim. Ta namen pa so oni vedno tajili, ter skrivali ga za fraze „svobode, napredka, gospodarskega uzhitá itd.“ Že Schmerling, oče ustave, sôstavil je volilni red tako umetno, da so morali Nemci v večino priti. Da so se velikemu posestvu dale velike volilne predprave, zgodilo se je iz tega uzroka, ker je Schmerling od nemško izgojenih plemenitašev pričakoval, da se bodo oklenili nemško-liberalne ali nemškutarske stranke. To se je tudi obistinilo na Češkem, Moravskem, v Šleziji in dolenji Avstriji, na Kranjskem, Koroškem, na Štajarskem in Tirolskem.

Da se je ponemčenim in liberalnim mestom dala volilna prepravica, to se je zagovarjalo s tem, da je po mestih „inteligencia“, in da se mora nanjo več ozira jemati, ko na kmeta. Da se je pa meščanom v obrtnijskih zbornicah dala še druga volilna pravica, kmetijskim družbam pa ne, zato še danes nemajo nobenega izgovora. Vrh tega pa so še volilni okrají umetno in krivično razdeljeni, in sicer „slučajno“ povsodi na škodo Slovanom. Vkljub tolikim krivicam umetnega volilnega reda delali so vendar nekteri deželni zbori centralistom vedne sitnosti. Ustavoverci so tedaj začeli kričati, da se pri tolikih deželnih zborih vladati ne dá, da se morajo „v interesu skupne države“ deželnim zborom pravice pristriči in državni poslanci neposredno voliti. To so tudi dosegli; zaradi nenavzočnosti Čehov in odpadništva dveh Dalmatincev spravili so liberalci s težko silo skupaj dvetretjinsko večino za svojo „volilno reformo“. Mislili so, da je zdaj hegemonija nemško-liberalcev zavarovana. A prišlo je drugače. Velike napake in slabo gospodarstvo ustavovercev vzbudilo je tako gnjev ljudstva zoper to stranko, da je bilo Taaffeju prav lahko, vzeti jim večino ter jih potisniti v manjšino. Zdaj ko vidijo, da jim vsi njih umetni volilni redovi in volilna reforma nič ne koristijo, da so vkljub vsem svojim trdnjavam in jezovom potisnjeni v manjšino, zdaj so na enkrat nehali slepiti s svojimi frazami o svo-

bodi, ustavovernosti, napredku itd., ter kar po pravici povedó, za kaj jim je vedno v prvi vrsti šlo, namreč samo za nemško-liberalno nadvlado. Te vrste listi namreč zdaj pišejo:

„Zastonj nam je bil umetni volilni red, zastonj volilna reforma, vse te naše ograde za ohranjenje hegomonije niso nas zamogle ubraniti pred slovanskim navalom. Slovani so že v večini, zato ni druge pomoči, ko ta, da slovansko Galicijo odkrušimo od naše države ter jej damo samoupravo, kakor Ogrri Hrvatom, potem nam ostane vsaj tolažba, da bomo, Poljakov rešeni, potlačili vsaj Čehé in Slovence.“ Tedaj skozi leta in leta so nas slepili z lažmi in frazami, in še le zdaj priznavajo, da jim je ustava in volilna reforma služila le kot sredstvo za ohranjenje nadvlade in za tlačenje Slovanov. Zdaj se tedaj sami spovedujejo, da so ljudstvo skozi leta in leta z golimi lažmi pitali, ko so se bahali s svojo liberalnostjo, pravičnostjo, znanostjo, kulturo, napredkom, dobrim gospodarstvom itd., kajti teh reči pri svojih postavah niso v mislih imeli, ampak le svoje gospodarstvo. Kako vneti so ti ljudje za moč in celokupnost države, pokazali so že leta 1867, ko so državo razkrojili na dva dela in Ogersko izročili madjarski oblasti, ne iz državnega interesa, ampak vsled spoznanja svoje nezmožnosti, obdržati svojo hegomonijo tudi nad Madjari in Hrvati. Zdaj jim je pa še teh Slovanov preveč, kar jih imajo v takozvani Cislajtaniji; da bi si zagotovili večino in gospodstvo, hočejo brez daljšega premislika odkrušiti Galicijo od Dunaja, ker si upajo potem večino dobiti v državnem zboru, ako Poljaki ne bodo več tam sedeli in glasovali. Tem ljudem je tako malo za moč in slavo Avstrije, da so se na vso moč upirali zasedanju Bosne, ker so vedeli, da tam prebivajo Slovani, in rajši vidijo, da država škodo trpi ali celó razpade, samo da se število Slovanov ne pomnoži, da nemško-liberalna hegomonija v nevarnost ne pride.

To je njih pravi program, in hvala, da ga zdaj tako odkritosrčno izjavljajo. Odslej pa vemo, da ljudstvo slepé ali za kake volitve obdelujejo, kedar bodo začeli zopet o svobodi, ustavnosti, gospodarskem napredku itd. govoriti; saj so nam zdaj sami povedali, da je bil in ostane njih glavni namen, ohraniti in utrditi

v tem mestu in jih varuje sleparjev. Ta nam je več opravil, kar bi bili le težko sami; dal nam je lepe pozdrave v obliki male kojižice, poiskal naše zaboje izmed drugih, preskrbel nam voz, na katerem smo poslali svojo robo na železnični kolodvor, in to brez vse plače kot ud nemško-rimsko-katoliškega društva v Novem Yorku. Vsakemu pak, kdor semkaj pride, svetujem, naj se poprej pismeno do njega obrne, in svest si sme biti njegove najboljšé pomoči. Zapustivši Castle Garden poslovlili smo se najprisrčnejše od njega.

Kakor sem Ti že zgoraj povedal, poslali smo svojo robo že naprej na kolodvor, toraj je bilo treba gledati, da se tudi mi tjakaj spravimo, če nočemo zamuditi vlaka. Sedli smo toraj v „omnibus“ ali „street car“, katerih po vseh ameriškanskih mestih kar mrgoli, kajti da bi se kam peš prišlo, na to tukaj v Novem Yorku še misliti ni. Mirna kranjska vas so nebesa proti vpitju, ropotu in vrišu tega mesta; svojega soseda tu v „caru“ ne bi čul. Jaz sem se vstopil poleg vozača, kjer sem imel prost razgled, toda vse mi je mrgolelo pred očmi; velikanske palače, večidel tovarne, vsega je bilo dosti, a okrog nas je mrgolelo

vozov, kot bi rastle eden za drugim iz tal. Ko čije med tovarnimi vozovi, tu sem videl peljati se ameriškansko lady samo v vozu in vpijočo nad drugim vozačem, kateri se je od strani zaletel v njen „carriage“. A kako je še le na križempoti, to se Ti niti popisati ne dá. Ljubljanskim „fjakrom“ treba bi bilo še trde šole, da bi se smeli upati v ta drenj. — Na vsakih petnajst korakov morda pak je stal policaj, toda tak, da se sme s svojo pestjo ponašati, da je vstavljaj vozove, da je zamogel večkrat posluživši se svojega „bunkača“, narediti pešcem pot čez ceste.

To mesto šteje kaki milijon in en četrť prebivalcev, a jaz ne bi maral tam biti, čeravno, kakor sam veš, občutljivih čutnic nimam. Naš voz se je moral gotovo dvajsetkrat vstaviti na tej čez dve angleški milji dolgi poti, predno smo prišli na kolodvor. Tu smo precej svojo prtjago oddali nekemu služnemu duhu in šli v notranje prostore tega velikanskega kolodvora.

Dalje Ti pišem prihodajšč.

Ves Tvoj

A. Obreza.

Arbanaška in Arbanasi.

Po češki „Osvěti.“

(Dalje.)

Največ se izvozi ovnov na tisoče v Carigrad. Razun tega pa je poznati tudi arbanaški tobak. Izvozi se tudi mnogo kož, loja itd., kar se odpošilja po železnici mitrovičkosolunske, ali pa iz luk arbanaških in turških. Tudi v Belgrad pošiljajo kože, loj in olje. Trst dobiva od tukaj posebno olje, vosek in želve, a poprej je cvetela trgovina tudi s pijavicami.

Odnosaj žene v rodovini proti možu je vrlo nečasten. Kot devojka se mora pokorovati volji očetovej, kot žena robkinjuje možu. Na ženo spadajo vsi hišni poslovi, predenje volne, zgotavljanje in šivanje halj za možé in zase, potem morajo pa tudi drva sekati in vršiti večino poljskih del. Mož kot glava rodovine, soprog ali brat, varje ženo, hčer ali sestro tako strogo, da precej za orožje pograbi, ako ktero ptuji možki samo pogleda. Tako je tudi v Slavoniji v arbanaških vaseh Vinkovcih in Hrkovcih. Prijatelji so nas upozorili, da potajno in oprezno gledamo ženske, ko smo obiskali Arbanase.

avoje gospodstvo nad Slovani, kolikor od teh si še potlačiti upajo. Nasprotno so pa zmirom pripravljeni, oslabiti ali celo razdrobiti to državo, ako bi jim bolj ugajalo takó. Taka koterija se drzne, imenovati se „državno stranko“!

Politični pregled.

V Ljubljani 4. februarja.

Avstrijske deiele.

V **državnem zboru** se nadaljuje debata o postavi zoper oderuhe, ter se odobravo paragrafi po odsekovem načrtu. Zallinger je hotel omejeno videti pravico podpisavanja menjic, pa minister Pražak je temu nasproti stopil, ker že oderuška postava nekoliko omejuje promet denarja, daljno omejenje znalo bi nevarno postati. Na to se je Zallingerjev predlog zavrzel.

Schneid je nasvetoval, naj bi se oderuhi kaznovali z zaporom in denarno globo, škoda, da njego predlog ni obveljal!

Rusinski poslanec Kovalski se je pritožil, da poljski okrajni glavarji v Galiciji jako samovoljno postopajo pri ljudskem štenji, ter ljudi siloma in protipostavno zapisujejo za Poljake. To je prav verjetno, če se spominjamo dogodkov pri zadnjih državnozbornih volitvah v Galiciji.

Sicer pa prihajajo iz vseh dežel pritožbe zaradi krivičnega in nepostavnega ravnanja pri ljudskem štenji, zlasti v točki „občevalni jezik“. Slovani, razun Poljakov, bodo povsod na škodi, v Istri v Trstu in Goriškem zapisujejo jih za Lahe, na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem, Českem, Moravskem, na Dunaji in v Šleziji pa za Nemce. Število Nemcev, Lahov in Poljakov bo tedaj umetno zvikšano, nasprotno pa število Čehov, Slovencev in Rusinov siloma zmanjšano. Preverjeni smo posebno gledé Slovencev, da bomo zaslišali tako štatistiko, da se je bomo kar zavzeli. Morda ne pretirujemo, ako izrečemo bojazen, da nam bo cela tretjina Slovencev vkradena po Nemcih in Lahih. To je štatistika, da je jo in sramota za kulturno državo.

„Politiki“ se piše, da je v klubu desnega središča velika razdraženost zoper ministra **Konrada**, ker se on ustavlja vsem nasvetom za preuredbo šolskih postav, ki izhajajo od konservativne stranke. Temu je bojda krivo največ to, ker se Konradu podložni uradniki pri naučnem ministerstvu nikakor ne marajo poprijeti novih nazorov, ter celemu ministerstvu navkljub tirajo svojo nemško-liberalno politiko naprej. Konservativni poslanci pa bodo Konrada tako trdo prijeli, da mu ne bo mogoče dalje shajati in bo moral prostovoljno odstopiti. Pa to ne bo na škodo stranki avtonomistov, ker bo potem naučni minister iz njih zrede vzet. — Nas bi veselilo, da se to vresniči; ali je pa tudi tako res, moramo prepustiti odgovornosti „Politike“, ki je sicer o zadevah državnega zbora najbolje poučena.

Gorenjeavstrijski cesarski namestnik ni dovolil **kmečkega društva**, kakoršnega so hoteli osnovati, ker so bila pravila spoznana za protipostavna in državi nevarna.

Madjari in Hrvatje se še vedno niso pobotali zaradi števila hrvaških poslancev v peštanskem zboru, ki se ima povikšati vsled vtelesenja vojne Krajine. Zanimivo je, da so se dogovori pletli tudi okoli dalmatinskega vprašanja, ki ga Ogri in Hrvatje smatrajo tako dolgo za nerešenega, dokler se Dalmacija od Avstrije ne odtrga in ne pridruži trojedni kraljevini. Ako se to zgodi, potem se že tudi vé, na katero plat bo padla Bosna in Hercegovina; ustanova velikega jugoslovanskega kraljestva pod Habsburžani se potem ne bo dala dolgo zabraniti. Mi sodimo, da se nemško-liberalna stranka ne bo dosti branila, oddati Dalmacijo Hrvatom, da se znebi devetih slovanskih poslancev iz Dalmacije. Saj so že večkrat rekli, da bi se radi tudi Galicije znebili, samo da bi toliko laglje vladali v ostali Avstriji nad Čehi in Slovenci. Nas ne spusté na noben način iz svojih krempljev

Vnanje države.

Francoski listi opominjajo **turško** vlado, naj se zahtevam združene Evrope uda, ker je le ta Turčijo rešila popolnega propada. Grki

pa Turke bolje poznajo, in vedoči, da od njih mirnim potom ni nič pričakovati, pripravljajo se na boj. Že v kratkem se misli kralj k armadi podati in vrhovno poveljništvo prevzeti.

Na **Angležkem** je velik strah pred irskimi fenijanci. Ob enem se posvetuje vlada in zbornica o tem, kaj se ima glede irskega vprašanja storiti. Tudi so Angleži v skrbeh, ker se jim v južni Afriki slabo godi. Boje se, da tamošnje ustaje ne bodo mogli še tako hitro potlačiti.

Laški listi hočejo vedeti, da se je v Albaniji pričela ustaja zoper Turke, ker so zapri albanske voditelje.

Skobelev poroča iz **azijskega bojišča**, da so Tekinci pustili v Geok-Tepe 4000 mrtvih. Mnogo Tekincev pa je bilo ubitih še pozneje na begu. Rusi imajo več ko 1000 mrtvih in ranjenih.

Iz **Egipta** se poroča, da sta se uprla dva polka vojakov, in se še le pomirila, ko je vojni minister odstopil.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 3. februarja. (Iz državnega zbora. — Novi ministri? — Kučerjev naslednik.) Državni zbor je v zadnji seji obravnaval oderuško postavo, ne da bi jo bil še dovršil. K 1. paragrafu je namreč govorilo še mnogo govornikov, med kojimi tudi g. Schneid, ki je nasvetoval, naj se kazni zoper oderuhe poostri tako, da bodo morali poleg zapora tudi še trpeti denarno globo. G. Zallinger je nasvetoval izpustiti določbo, da več ko 10 odstotkov nihče ne sme zahtevati od izposojenih denarjev, Kosovič je predlagal celo premembo prvih dveh paragrafov in deželnim zborom prisvojeval pravico določevati, koliko obresti sme kdo tirjati, in Grünwald je skušal v sedanjo postavo sprejeti nekatere določbe prejšnjega patenta zoper oderuhe, pa vsi tukaj naštetih naveti so bili zavrženi, in prvih 5 paragrafov sprejetih po nasvetu odsekovem. Jutri se bo obravnava nadaljevala, in ker se bode k nekim paragrafom zopet mnogo govorilo, se

Oče moži hčere in ženi sinove po svojej volji, ter jih ne praša za njihovo voljo. Navadno je deček že pred 10 leti zaročen, a devojka pred 7; do 15. leta je deček že soprog, včasih tudi poprej, a devojka se moži pred 12 letom. Naproti temu se moži pri Srbih devojka med 20. in 30. letom, ko je že dobra delavka. Romantičnih pripetljejev, kakor pri nas, ni pri njih, ni pri Arbanasih. Neredko se zaročajo otroci že v zibki; a to velja posebno za sina edinca, ki je že v tretjem letu zaročen. Govori se namreč, da nebo varje zaročene in da jim podeluje dolgo življenje. Devojke ne dobivajo nič dote, še haljin ne. Ženin si mora izkupati nevesto. V soboto zvečer pred ženitvijo jej pošlje svatovsko haljo, fes nakinčen z novci, a roditeljem neko svoto denarja, ki navadno ni večja od dveh cekinov.

Svatba se začne po pravilu v pondeljek s provodom k mlinu, kjer se pšenica melje, a v četrtek je ženitvanski dan, kterega uredjujejo samo pozvane ženske. Petek je dan počinka, v soboto se snidejo bližnji rodjaci, od kterih je vsaki dolžan prinesti jaguje k slavi, a v nedeljo ostali gosti, od kterih mora vsaki prinesti hleba, vina in nekaj denarja, da se uredi ženitev. Glavna oseba pri svatbi ni ženin nego dever, ki se zove vlam, in s kterim se oni pobrati. Pri tem obredi se navadno

razreže enemu in drugemu malo kože ter porkneta nekoliko kapljic krvi, kar znači večno pobratinstvo. Ker je pa dolžnost ženina kakor tudi neveste, da sta tiha in sramožljiva, zato raj zabava vso družino kakor tudi nevesto vlam. Mesto ženina gre vlam, da poljubi nevesto v usta, a ona pa njemu zato poljubi roko, potem jo vlam opaše ter obuže čizme, dalje mu je naloga, da hvali krasoto nevestino ter spremijati jo k altaru ali pa k sodniku (kadiji). Po venčanju sledi gostba, na odhodu da vsaki gost nevesti nekaj denarja, a ona mu zato roko poljubi. Drugi dan se podado k vaškemu studentu, kjer dobiva nevesta navadni krst od ženina. Od tega časa še le je njegova. Mlada žena nima samo na možu neomejenega gospodarja, nego se mora tudi z največim spoštovanju ponašati proti vsemu novemu rodbinstvu, od kterih mora vsacega poljubiti na roko, kedar ga sreča. Roditelji ženinovi imajo nad njo kakor tudi nad sinom roditeljsko svojo pravo, ter jo morejo poslati tudi nazaj, ko se jim ne bi milila. Zato jih nevesta bolj vboga, nego li svojega moža, služi jim ter jih zvečer odpelje v postelj ter čaka tako dolga dokler, je trebajo. S svojim možem ne samo da negovori pred drugimi, nego se boji celo njegovo ime izustiti. Pa tudi možu bi vpisali v greh, ko bi bil ljubeznjiv svojej

ženi, ali ko bi mirno ž njo govoril; lepo je in pristojno, pa tudi pravo po arbanaških nazorih da se ponaša proti njej oestro, strogo neotesano. Kakor v starem Rimu in v Grškej velja tudi v Arbanaškej ona: mulier finis familiae. Rodbinstvo po ženi ni nobeno rodbinstvo.

Novorojenemu detetu daje ime Kum. O roditeljah se misli, da so pristopne vsem zlim duhom, urokom in čarobijam. Zatorej ne sme niti mati niti novorojenče 40 dni nikamor iz hiše, na ognjišču pa mora goreti neprenehoma ogenj, a vsaki, ki hoče zvečer ali pa po noči v hišo, mora preskočiti mejo, ki je v to svrhu pred hišo postavljena.

Pri smrti je tarnanje naloga žensk. Žena umrlega, sestre, svasti in hčere ostrizejo si lasi, izranijo lice in prsa, obrnejo flokate z volno na izvanjsko stran ter puleči si lase, mečejo se kakor nore na zemljo in stene. Tarnanje jim je podobno zavijanju volčjemu. Mrtvi pokopa se navadno precej prvi dan. Nad grobom se ponavlja vika in žene skačejo v grob ter prenehajo tarnati še le takrat, ko se deli pečena pšenica s sladornjem. Nad grobom se ponavlja tarnanje še tretji dan, a v hiši žalosti toži se še 40 dni, posebno na nedelje in praznike, ko se snidejo daljne rodjakinje.

Očitno je, da so Arbanasi vzeli pobratinstvo od Slovanov, ker ga nazivljajo slovenskim

bo jutri še težko pričel razgovor o premembi šolske postave. V zadnji seji sta ministra Taaffe in Falkenhayn tudi odgovorila na neko interpelacijo, kaj je namreč ogerska vlada učinila, da bi se zabranilo razširjevanje trtne uši.

Poslanec Friedmann pa je zbornici izročil nasvet o premembi volilnega reda, pri katerem si je vzel v izgled opravični red angleškega parlamenta. Glavna prememba bi bila ta, da naj bi se o vsakem predmetu naprej v zbornici pričela splošna obravnava, in še le potem naj bi ga pretresali odseki.

V budgetnem odseku so se bili že sprijeli o dispozicijskem zakladu. Vstavoverci so namreč naravnost izrekli, da do sedanje vlade nimajo zaupanja in ji toraj tega zaklada ne dovolijo. Profesor S u e s s je celo ministerstvu očital, da je zgubilo ves pojem o potrebah državinih. Pa minister Taaffe ga je dobro zavrnil in večina je pritrdila od vlade zahtevani svoti.

V listih se nabaja novica, da boje knez Karl S c h w a r z e n b e r g, ud gosposke zbornice, postane minister. Knez Schwarzenberg je zlasti jako izurjen v kmetijskih zadevah ter je načelnik českega deželnega kulturnega sveta, toraj sodijo, da utegne postati minister kmetijstva, Falkenhaynu pa se izroči ktero drugo ministerstvo. Tudi prof. R a n d a se imenuje med ministerskimi kandidati, in mu je boje odločeno pravno ministerstvo, ktero zdaj začasno opravlja dr. Pražak. Pa to so le govorice, o katerih ne morem reči, ali so vtemeljene ali ne.

Med kandidati za nadškofijstvo dunjsko imenovan je bil te dni v nekaterih tukajšnjih listih tudi pruski kardinal knez H o h e n l o h e. Radi verjamemo, da bi se knez bolje počutil na Dunaji, kakor pa v Rimu in da bi imel potem Bismark tukaj jako veliko in močno zaslombo, ali ravno zaradi tega ne moremo misliti, da bi se zamogel za to tolikanj važno in imenitno mesto izvoliti kak tujec, zlasti ker temu tudi naše nove cerkvene postave nasprotujejo.

V krogih, katerim se ne more odrekati merodajen vpliv pri izvolitvi nadškofa dunaj-

imenom „pobratinja“. Kakov v Srbiji tako je tudi v Arbanaški pobratinstvo sveto, pa so si pobratimi v življenji bolj verni nedo lastna brača.

Arbanasi verujejo mnogo v praznovanje. Najbolje razširena je vera v uroke, da more človek človeka s pogledom raniti, da celo smrt mu provzročiti. Ako kdo živino in otroke hvali, že drže to za urek, a pogledali Arbanas bolnika ali dete, stori se, kakor da želi pluniti, ker slini pripisujejo moč proti urokom in boleznim. Ognju na ognjišču pripisujejo posebno moč, kakor tudi vodi, ktera je prinešena rano iz treh studencev, a da se ni pri tem nič spregovorilo. Tako vodo rabijo za lek. Vtorek jim je nesrečen dan in tako tudi, da ni v mesecu s številko 9.

Bolnik se leči navadno s kakšnimi čarobijami, ker se predpostavlja, da bolezen pošiljajo vile ali pa zli duhovi. Lečenjem se bave navadno stare, izkusne žene. Na nekkih mestih se žrtvujejo tudi črni kozli, da preneha bolezen. V temelju mosta čez brzo reko Rzen je zakopano 12 glav kozlovskih, da bode jači. Tudi se tamkej misli, da bi v to svrhu dobro bilo, ko bi se žrtvovalo nekoliko ljudij. I v razne moči in čarobije kamenja verujejo Arbanasi.

(Dalje prih.)

skega, se marveč govori, da bode naslednik Kučerjev Šentpolitski škof dr. M a t e j B i n d e r. Binder slovi zaradi svoje učenosti in ker je kot bivši profesor cerkvenega prava zlasti doma v tej stroki ter temeljito poučen v vseh vprašanjih, ki sedanji čas vznemirjajo, sodijo, da je najpripravnější za to mesto.

Iz Ljubljane, 3. svečana. (Nekaj o godbi v Ljubljani.) Slovenci smo pač primorani, ako si hočemo narodno življenje v vselem svitu predstaviti, zamisliti se v bodočnost, kajti sedanost nam je še vedno tužna, vključ Taaffeju se nam še neče izpolniti nobena želja. Pustivši černo sedanost zamislil sem se včasih v bodočnost, ter si stavljal pred oči različne narodne zavode, po katerih bi slovela Ljubljana ter omiko širila po celi Sloveniji. Med take zavode sem štel v prvi vrsti jugoslovansko akademijo lepih umetnosti; v tej bi se mladi, talentirani Slovenci, pa tudi drugi Slovani vadili v lepih umetnostih, in sicer bi se razdelila na več oddelkov, recimo I. oddelek bi bil za godbo, petje, skladateljstvo, II. oddelek za slikarstvo in risanje, III. oddelek za podobarstvo (kiparstvo), IV. oddelek za dramatiko. Za tako akademijo bi trebalo se ve da mnogo denarja, in ni upati, da bi jo mi že tako kmalo ustanoviti zamogli, saj vidimo, da se od države nemamo nadejati nobene podpore, dokler se nam niti jedna narodna srednja šola ne dovoli. Vendar bi morali mi že zdaj tla pripravljati za take zavode, saj vemo, da iz malega zraste veliko; treba je zdaj seme zasejati, da bo poznejši, nam ugodnejši čas našel že nekaj tvarine, v katero se bo dal vcepiti požlahtnjen sad. Če pomislimo vnetost in zmožnost Slovencev za godbo in petje, ter to vnetost in zmožnost primerjamo z našim fakičnim razvitkom v tem oziru, morali bomo priznati, da smo še daleč zaostali. Zastran petja še nič ne rečem, pa v godbi smo pravi reveži, niti v glavnem mestu, Ljubljani, nemamo take godbe, da bi se smeli z njo pred svetom pokazati. Ta pomanjkljivost je že davno priznana, in ker Slovenci niso hoteli vedno odvisni ostati od milosti vojaških godeb, skušali so že enkrat v čitalnici osnovati narodni orkester; kupilo se je že nekaj instrumentov, in mladi narodnjaki začeli so se že vaditi; pa cela stvar je zopet zaspala, morda zato, ker ni bilo pravega, za stvar vnetega strokovnjaka na čelu. Te dni sem govoril z mladim skladateljem V. F a l t i s o m, ki je bil dve leti učenec slavnega hrvaškega skladatelja Z a j c a, zdaj pa, ko se je opera razšla, je zapustil Zagreb in se mudi začasno v Ljubljani. On igra več instrumentov in je po lastni izpovedi Zajca talentiran umetnik. Tudi „Soča“ je priznala, da je Faltis mojster v godbi, o priliki, ko je koncertiral v Gorici. To se mi je zdela ugodna prilika, da sem se domislil narodnega orkestra v Ljubljani, in Faltis se je takoj izrazil, da bi bil pripravljen, osnovati v Ljubljani narodni orkester, ako bi ga hoteli narodnjaki pri tem podpirati. „Glasbena matica“ in „ceciljansko društvo“ sta že po svoji svrhi poklicana, podpirati narodno godbo; „dramatičnemu društvu“ bo tudi treba enkrat misliti, kako si omogočiti enkrat narodno opero, in mu mora tedaj prospeh narodne godbe zelo v skrbi biti; slednjič in prav za prav v prvi vrsti pa bo narodna „čitalnica“ ohraniti hotela svojo staro slavo, da je narodni napredek v Ljubljani zmirrom največ podpirala med vsemi društvi. Ona je tudi premožnejša od drugih društev, ima prostore in nekaj instrumentov; naj bi tedaj ona Faltisu priložnost dala, da bi odprl na-

rodno godbeno šolo, ter nam tako izgojil umetnostno izobraženih godcev. Naj bi merodajni narodnjaki in načelniki imenovanih društev to stvar v resen prevdarek vzeli, ter naj bi Ljubljano rešili sramote, da kot glavno mesto Kranjske in Slovenije nima nobenega čuta za lepe umetnosti, da jo gledé godbe prekosé veliko manjša mesta.

Praga je postala slavna zaradi svojega konservatorija, ali bo naša bela Ljubljana gluha in slepa ostala za vse umetnosti? Ne, tega ne dopustimo, nasprotno hočemo jo narediti za ognjišče znanstva in umetnosti, ob katerem ognjišču se bodo grele in blažile vse slovenske pokrajine!

L. H.

S Celja, 30. jan. (Zidanje poslopja za dekliško šolo pod vodstvom šolskih sester.) Premilostljivi gospod knez in škof Jakob Maksimilijan so 24. aprila 1879 v spomin srebrne poroke Nju Veličansteu presvitlega cesarja Franc Jožefa I. in cesarice Elizabete izročili visoko častitemu knezeškofij-kemu lavantinskemu konsistoriju 10 000 gid. v ta namen, da se za šolske sestre in njihovo dekliško šolo v Celji pozida primerno poslopje. Prečastiti knezoškofijski konsistorij je pooblastil potem „katoliško podporno društvo“ v Celji, naj prevzame skrb, da se to šolsko poslopje postavi. Kakor je bila ta naloga častna za naše mlado društvo, bila je pa tudi silno težavna. Kajti kmalo smo spredvideli, da ta sicer lepi znesek ne bo zadostoval, da dano nam nalogo rešimo na vse strani uspešno. Toda v zaupanji na Božjo pomoč in na blaga srca milih dobrotnikov smo se lotili jako težavnega dela.

1. aprila 1880 so premilostljivi knez in škof blagoslovili vogelni kamen novemu poslopiju. Do jeseni leta 1880 se je 27 metrov dolga, 13 metrov široka hiša z lepimi kletmi in z jednim nadstropjem zgotovila, od treh strani od zunaj tudi že osnažila.

Do teh mal smo pa tudi že potrosili 13.000 gid. in najmanje bomo potrebovali še 5000 gid., da se prihodnjo spomlad poslopje popolnoma dovrši.

Toda gotovo bi bili stroški že do zdaj vsaj za 1000 gid. večji, ko bi nam ne bili z vožnjo, z lesom itd. pomagali mnogoteri dobrotniki iz celjskega mesta, iz celjske okolice; nekteri tudi iz sosednih župnij.

Bog njim poplačaj njihov trud!

Tudi v denarji smo prejeli toliko podpore, da nam do zdaj še ni bilo treba delati dolgov. K prvotnemu znesku s 10.000 gid. so dodali premilostljivi knez in škof 20. avgusta 1880 še 1500 gid.; okoli 2000 gid. pa so nam darovali v denarjih drugi blagi dobrotniki duhovskega in svetnega stanu. Toliko se je doseglo skupnimi močmi.

Na čelu vsemu težavnemu delu so pre-vzvišeni naš Vikš pastir; Njihov izgled so posnemali duhovniki in neduhovniki!

Dozdajšnji vspeh nam vzbuja pogum, nam daje srčnost in vtrjuje zaupanje, da bomo začeto delo tudi srečno dovršili!

Poslednji občni zbor našega društva dne 7. novembra 1880 je izrekel soglasno željo, naj se v novo postavljeno šolsko poslopje sprejmejo tudi dekleta v popolno oskrbljevanje in izrejo.

Komur je toraj mar za blagor naše mladine, naj nas blagovoljno podpira po svojih močeh!

Za odbor katoliškega podpornega društva:
Ferd. Majcen, tajnik. Jožef Žičkar, načelnik.
Franjo Krašovic, blagajnik.

Iz zilske doline na Koroškem, 28. januarja. (Ljudsko številjenje. Krščanski nauk v ljudskih šolah.) — Ljudsko številjenje bo tukaj kmalo dovršeno, ali žali Bog, nesrečna beseda „Umgangssprache“, to je občevalni jezik, je za tukajšnje nemškutar-ske občinske zastope dobrodošel pripomoček, zdatno število Slovencev v Nemce prekrstiti. V občini Straja vas (Hohenthurn), kjer je župan zaveden naroden mož, se sicer to ne godi, ali zanesljivo se poroča, da je komisar iz Belaka prišel na pregled in se silno zavzel, ko je videl v predalu „Umgangssprache“ vse slovenski. Rekel je občinskemu pisarju: „Hier ist ja alles mit „Slovenisch“ eingetragen, warum denn nicht mit „deutsch“? Sie sprechen ja auch deutsch, ich bin auch ein Slovene, aber ich spreche deutsch.“ Ko mu pisar dokaže, da se tukaj v družinah le slovenski govori, je vtihnil komisar.

Kedaj bomo Slovenci vendar rešeni teh nemčurskih sovragov?

Pa še drugače se sliši od podk'oštarske občine, tam je nemčurski zastop in čisto nemška šola, tako, da, če otrok slovensko besedo črhne, še „pacen“ dobi, kakor je nek šolar pravil, ki je šolil že odrasel. Poroča se, da bodo v tej občini menda razen treh vsi za nemce vpisani, tako na Zilci (Gailic), v Zagoricah, kjer so še edini suteranski Slovenci.

Lansko leto se je v Vaš cenjeni list poročalo, da je krajni šolski svet v Čačah ob Zili poslal protest zoper nemškega učitelja na dvarazredni šoli na deželni šolski svet, ali to so bile samo male želje dotičnega nemčurskega šolskega sveta, menda se je sramoval tega v zadnjem hipu, ter se niso izviršile, dasiravno je prepričan, da otroci ne razumijo ne nemški ne slovenski. Ravno to nespametno podučevanje je krivo, da otroci po tukajšnjih ljudskih šolah še pravilno misliti ne znajo, še manj pa kaj razumiti. Ni čuda, da krščanskega nauka otroci nič ne znajo, komaj da se jim najpotrebnejše molitvice in zapovedi božje v glavo vcepijo, pa še to ne pri vseh. Katekizma otroci rabiti ne morejo, ker se ne nauče pravilno čitati slovenski ter se jim že v prvem letu nemške besede v glavo ubijajo.

Ni čuda toraj, da surovost med otroci čedalje večja prihaja, ker malo ali celo nič ne slišijo kaj takega, kar bi njih srce blažilo, in katehet se že boji tiste ure, ko mora v šolo med take suroveže stopiti. Priprosti slovenski kmet na Koroškem se za šolo dosti ne briga, toraj imajo prusofili lahko delo otroke njegove ponemčiti. Zraven tega so pa koroški Slovenci menda najbolj nevedni v političnem oziru, in kako more tudi drugače biti, ker večidel ne razumijo pravilno ne nemški ne slovenski, ter tako nobenega časnika rabiti ne morejo. Posvetnih odločnih narodnjakov je tukaj prav malo, zaupanje do duhovnikov je po nemško-liberalcih zelo omejeno. To pričajo najbolj volitve, pri katerih sicer katoliški možje odpadejo in liberalci volijo. Vrh tega so po večem sicer slovenski duhovni vendar le nemškutarji.

Ker je omenjeno že zgoraj zastran krščanskega nauka v tukajšnjih ljudskih šolah med koroškimi Slovenci, je še to pridjati, da, ako vlada v verskem in narodnem oziru nič ne stori, bo katehet časoma prisiljen poduk krščanski v ljudskih šolah, kjer se zdravi pedagogiki tako v obraz bije, itak opustiti, ker je ves trud zastoj.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 4. februarja.

Obreza in Vitezič z Russoom sta se pogodila, da za Abendrotha plača kranjskim voznikom 25 tisoč, istrijskim 7 tisoč goldinarjev. Oderuška postava še ni dovršena. Poročila listov o razpору v Hohemwartovem klubu so vsa izmišljena.

Domače novice.

V Ljubljani, 5. februarja.

(Čast. gosp. J. Rozman), župnik pri sv. Jakobu v Ljubljani, bo jutri 6. t. m. na svoje mesto slovesno inštaliran.

(Ples v čitalnici ljubljanski) na Svečnice večer je bil sijajen kakor vsako leto, po lepo ozaljšani dvorani se je vrtilo okoli 60 parov, tudi gosp. deželni predsednik je počastil veselico s svojo navzočnostjo.

(„Brenclj“) 1. št. XIII. letnika, je prišel ta teden na dan mikaven in bodeč kakor navadno in je že razposlan naročnikom. Še je čas naročiti se na-nj, kdor ga še nima.

(Porotniki.) Za prvo zasedanje porotnega sodišča v Ljubljani, ki se prične dne 14. februarja, izrečani so ti-le porotniki: Iz Ljubljane: Strohmayr Jožef, čevljarški mojster; Hansel Vincencij, mizar; Mikulic Anton, oštr; Koželj Josip, gospodar; Lahajnar Karel, gospodar; Smrdu Andrej, kramar; Cegnar Blaž, trgovinski agent; Zitterer, vitez Cavalchina; Rant Matevž, gospodar in trgovec; Naglas Jakob, gospodar; Sušnik Vencej, oštr; Seeman Ignacij, trgovec; Gestrin Ivan, gospodar; Jemec Gašpar, gospodar; Matevž Jožef, gospodar; Turk Hugon, kupčijski vodja; Frich Ivan, gospodar; Petričič Vaso, trgovec; Kaman Anton, krznar. Iz Kranja: Toman Henrik, trgovec z lesom. Iz Kamnika: Poljak Jožef, usnar; Hrastnik Lovrenc, mesar. Iz Podbrezja je Pavlin Aleš, iz Železnikov Globočnik Anton, pos.; iz loških Poljan Burger Ferdinand; z Viča Lavrič Jožef, gostilnar; iz Mrk Kotnik Karel, iz Litje Vakonic; z Vihoike Mayer Karel, iz Idrije Goli Franc, trgovec; iz Radeč Pintbach Jožef; z Dol Telban Ivan, posestnik; z Dovjega Janša Ivan; iz Tržiča Omersa Ivan, trgovec in Urbančič Ivan s Turna pri Novej gori. Dopolnilni porotniki: Hirschmann Egidij, žitnik Jarnej, Mahr Edvard, Peterca Andrej, Zelenec Lovrenc, Zdešar Lovrenc, Lesecki Jožef, Blaž Franc in Horvat Matija — vsi iz Ljubljane.

(Potres) je bil včeraj v Ljubljani ob dveh 18 minut ponoči; precj se je zazibalo.

Razne reči.

— Čitalnica v spodnji Šiški napravi v Kozlarjevem zimskem salonu v nedeljo dne 6. februarja v spomin Val. Vodniku veliko besedo s tem-le programom: 1. Overture od Müllerja. 2. Dr. Benj. Ipavec — „Iirijska oživljena“, moški zbor. 3. Slavnostni govor. 4. Gjuro Eisenhut — „Mazurka“, mešan zbor. 5. Godba: Prizor na vrti iz opere „Faust“ od Gounoda. 6. V spomin Val. Vodniku, deklamacija. 7. Iv. pl. Zajec — „Diačka“, moški zbor. 8. Godba: „Poutpouri“, od Czernya. 9. K. Knittl — „Žezulinka“, moški zbor. 10. Kam Mašek — „Lahko noč“, mešan zbor. 11. Godba: Cavatina iz opere „Brivec iz Sevilje“ od Rossinia. Dva gospoda pa eden sluga. Burka v enem dejanji. — Loterija. — Ples. — Pri besedi in plesu svira godba sl. pešpolka veliki knez Mihael št. 26. — Začetek točno ob 6. uri. Vstopnina za ude prosta, za neude 40 kr.

— Vabilo k veselici, katero priredi dne 6. svečana v gsp. Kotnikovi dvorani Vrhniška čitalnica. Program: 1. Pozdrav g. predsednika. 2. Petje: a) Želje Slavjana, b) Sirota: c) Jadransko morje, vse po Hajdrihu, poje možki zbor. 3. Deklamacija. 4. Petje: a) V sladkih sanjah, b) Slaba sveča je brlela, četerospeva po Hajdrihu. 5. Ples. 6. Tombola med plesom. Vstopnina 50 kr., za družine 1 gl. Začetek veselice ob 7 uri. K tej veselici najljudnejše vabi Odbor.

— Akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji vabi k svečanostnej seji, ki bode Vodniku v spomin 5. februarja v dvorani restavracije Wawrischeve (1. Reichsratstr. 3 Mezzanin.) Začetek točno ob 1/28 uri.

— Slovstvo slovansko. Pastýř duchovní, časopis duhovstvu československemu, vredeje v Pragi s pomočniki vzlasti Jan Ježek, je na svetlobi vže v III. sešitku, s pridigami in osnovami do V. nedelje po razglašenji Gospodnjem. Jako bogati in zanimljivi so listi katehetovski in sploh vednostni. Vsi razdelki prav dobro služijo tudi slovenskim pridigarjem, katehetom, duhovnim pastirjem v podučevanje in spodbujevanje lastno in tuje. Med sodelavci je tudi slavni prošt Višehradski, preč. Vacl. Štulc. Beseda je lahka, oblika lepa.

— Christlich-pädagogische Blätter f. d. österr.-ung. Monarchie izhajajo na Dunaju, vredeje vrl J. Padholzer, dvakrat (5. in 20.) na mesec, stanejo 2 gl. na leto, se v IV. letniku jako dobro držijo in priporočati so vsem učiteljem, duhovskim in svetovskim, katerim je mar poduk in vzgoj krščanski. V št. 2. se opisuje blagi škof Jursik — demantomašnik, po domoljubnem in cerkvenem delovanji, pa ranjki premil škof Wierý, kateri je bil poseben prijatelj šolski mladini in poštenemu vernemu učiteljstvu.

— Košutovi spisi pred cesarjem. „Magyarország“ pripoveduje iz zanesljivega vira, da je cesar ukazal, predložiti mu dela Košutova, da jih bode bral. Njegovo spremstvo ni pozabilo opozoriti cesarja na tendenco spisov Košutovih; toda cesar jih je zavrnil, rekoč, da so mu dobro znani nazori, ktere razširja Košut po svojih spisih; prav zaradi tega želim brati vse spise njegove. S tem bila je stvar končana in knjige Košutove so naročili za cesarja.

— „Cyrill“. Časopis pro katolickou hudbu posvatnou v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Majitel, vydavatel a redaktor F. I. „Method.“ Časopis vmeňi křestanskému. F. J. Lehner. Dvoji časopis v prospěch godbi in umetnosti. Cyrill podaja čitatelju literarne razprave in dopise o godbi; prijateljem posvetnega petja pa prinaša mnoge, raznovrstne priloge. V „Methodu“ nahajajo se obrzci, s kterimi se kaže nauk v gotičkem slogu krščanskem, a zraven nam kaže znamenitejšje spominke staviteljske naše domovine. — Želeti je v podporo mnogih naročnikov. Naroča se v Karlinu č. 234.

— Sebevychováni. (Lastna vzgoja). Pouk na potu življenja možem učečnu se. Napisal J. Stuart Blackie. Z angleškega preložil v česko J. Váňa. V Pragi. 1881. Str. 73. Ta sicer knjiga ne velika ima v sebi ceno ne malo, ter zasluži, da jo preberemo pazljivo. Ne smemo sicer reči, da bi bilo sve samo zlato, kar nam podaja pisatelj, vendar je mnogo zlatih zrn, ki so v njej. Tako n. pr. na str. 43 pisatelj končuje razpravo „o skrbi za zdravje telesno, tako-le: „Če hočete biti zdravi, bodite dobri; ako želite biti dobri, gojite v sebi misli nabožne, kajti strah božji je početek modrosti.“

Na drugem kraji piše: Kdor neče pasti v

nesrečo na širnem potu življenja, naj si vtisne v srce resnico sv. pisma: „Eao je potrebno.“ Denarja ni treba, moči treba, bistrosti ni treba, tudi zdravja ni treba, a treba je poguma; kajti le trdna volja nas more obraniti povsod, brez nje izgubi se vsak.“ (Str. 45). Pozneje piše: „Vednost je moč, to je sicer resnica; a le prava vednost. So pa še više reč nego je vednost: vztrajna energija, plemenito navdušenje, ki vzleta na perutih molitve proti nebu. Kdor nima navdušenja, tacega duša se le plazi a ne leta.“ Tacih dobrih misli mnogo nahaja se v knjigi, za to naj bode priporočena. Grajat nam je na njej, da pisatelj preveč povdarja stališče svoje ter da prelagatelj preveč očitno kaže, kako iz srca je Husu vdan. „Čech“.

— Čudna poroka. V vasi Balajit na Ogerskem, blizu M školca, umri je nedavno nek gospod Balajit. Zaprstil je 50.000 gid. ter zaukazal, da se mora ta denar na obresti naložiti in tako dolgo pustiti, da se bo narasel kapital na pet milijonov goldinarjev. Potem pa naj se naredi v vasi Balajiti s tem denarjem visoka šola (vseučilišče) za juriste in zdravnike.

Oznanilo.

C. kr. deželna vlada je privolila v tej občini v vasi Fužine Zagrac vsako leto 2 živinska sejma in sicer v soboto pred belo nedeljo in 7. septembra, kamor se toliko goved našene, da se vsake vrste lahko kupi, kupca pa vendar ni, teraj so kupci povabljeni tudi te sejme pogosto obiskati.

Županstvo v Zagracu pr. Žužemperku 31. prosinca 1881. Janez Ferlin m. p. župan.

Ne prezreti!

V „katoliški bukvarni“ v Ljubljani na stolnem trgu je viditi 1. snopič z narcišnim listom, velikega in obširnega dela

Dr. Riharda Andreasa, občni ročni Atlas.

Celo delo bo obsegalo 96 zemljevidov s pojasnilnim berilom ter izšlo v desetih soštkih

Povsod znana založnica Veihagena in Klasinga v Lipsiji podaja tu delo, kakoršnjega še do zdaj svet ni vidil. Atlant namreč obsega navodne zemljevide, le veliko lepše in razločnije, kakor so navadni. Tisk je popolno čist in za oči prijeten; papir trden, kakoršnjega še ni atlant imel.

Zraven navadnih krajepisev ima atlant tudi zemljevide, na kterih se razvidi razširjenje raznih vër raznih jezikov, stanovanje raznih ljudstev. Navedeno je številno ljudstev, geografičnih milj, sem ter tje številno raznih obrtnij in tovarn itd., tako da človek takoj najde, kar potrebuje in ni mu treba dolgega iskanja in branja.

In vendar pri teh izvrstnih lastnostih je atlant vendar le po ceni. Celi atlant stane 12 gid., posamezni soštki po 1 gid. 20 kr., tedaj zemljevid po 12½ kr. in vse podučno berilo za nameček in zastoj.

Prejemati zamore atlant vsak po svoji želji, ali vsak soštek po 1 gl. 20 kr. posebej, ali po 5 vkup za 6 gid., ali na zadnje vseh 10 vkup za 12 gid. Cena je zato tako nizka, da si ga vsaki, tuji manj premožni zamore omisliti in ker se je nadejati obilnih naročil. In res izdajatelj poroča, da se je do zdaj že sto tisoč naročnikov na atlant oglasilo.

Nadejamo se mnogo naročil tudi po Slovenskem ter obetamo jih ročno izvrševati.

Kdor si želi atlant in njegov obseg najtanjčnje ogledati, mu ga na dom pošlje

Katol. bukvarna.

Kdor želi kupiti (2)

knjige Valvazorjeve,

naj se oglaš pri opravištvu „Slovenca.“

Izdajatelj in odgovorni urednik Filip Haderlap.

Telegrafične denarne cene 4. februarja.

Papirna renta 72 80 — Sreberna renta 73 90 — Zlata renta 88 75 — 1860letno državno posojilo 131 — Bankine akcije 822 — Kreditne akcije 285. — — London 118.60 — — Ces. kr. oskini 5.53. — 20-frankov 9 28

Skoraj zastoj!

Ker je na kant prišla velika tovarna za britansko srebro, se bo zavolj velikih dolgov in splošnega izpraznenja prostorov vsa velikanska zaloga razprodala za 75 odstotkov pod ceno tedaj skoraj zastoj.

Cela mizna oprava iz britanskega srebra, ki je prej stala 29 gl., dobi se zdaj za 7 gl. 50 kr., ter se 25 let garantira, da bo belá ostala. (S temi 7 gl. 50 kr. je samo delo komaj na pol plačano.) In sicer se dobi:

- 6 miznih nožev iz britanskega srebra z angleško ostrino,
- 6 vilic iz britanskega srebra, težke in fine sorte,
- 6 težkih žlic iz britanskega srebra,
- 6 najljepših žličic za kavo, iz britanskega srebra,
- 1 mlečna zajemalnica (velika žlica) iz britanskega srebra,
- 1 zajemalnica za juho iz britanskega srebra,
- 2 lepa svečnika,
- 6 jajnih kozareev,
- 6 lepo izdelanih tac,
- 1 posoda za sladkor,
- 1 presejalnik za čaj

42 kosov.

Naroči se ali ali s poštnim povzetjem, ali pa da se denar naprej pošlje, pri nas:

Britaniasilber-Depot

C. Langer

Wien

II. obere Donaustrasse 77.

Kočija

za dva konja, po ravninah tudi za enega. je na prodaj. Kočija je še prav dobro ohranjena in po nizki ceni. (2)

Kje? Se izve pri opravištvu.

V založbi moji so ravnokar na svitlo prišle nove bukve:

Vijolice,

ki so jih nabrali visokocastiti gospod Janez Voličič bratom in sestram vednega česčenja svetega Jožefa, z dovoljenjem prečastitega ljubljanskega knezškofijstva. Te prav čedno napisane bukve obsegajo na 572 straneh 31 premišljenih, sedem nedelj, eno devetdnevnic, eno tridnevnic in en teden — v čast in slavo svetemu Jožefu, potem navadne krščanske pobožnosti: jutranje, veterne molitve, 3 svete maše, spovedne, obhajilne molitve, molitev za odpustke, litanije v čast svetemu Jožefu, lavretanske litanije vseh svetnikov, nektre molitve v čast svetemu Jožefu, sveti križev pot, masne pesmi, pesem v čast svetemu Jožefu in Marije pesmi. (1)

Po pravici se imenujejo te bukve „Vijolice“; kakor so namreč vijolice ponižne, pa tolikanj ljubljene, lepo dišeče spomladanske cvetlice, tako naj bi bili ponižni, bogoljubni vsi, ki jih bodo prebrali in se mogočnemu varhu sv. Jožefu priporočevali, da on, ki je tako blizu pri Jezusu in Mariji, nam je vedno pomočnik, posebno še zadnji uro našega življenja.

Veljajo pa te bukve nevezane 70 soldov, usnjate 1 gid. 30 sold., pozlačene 1 gl. 70 sold.

Marija Gierber, bukrovez.

Urban Aabel

v Št. Vidu pri Zatičini na Dolenjskem

se priporoča čč. gg. župnikom in cerkv. predstojnikom za izdelovanje raznih turnskih ur iz vlitnega in kovanega železa ali pa v mesingu od 100 do 1000 gid. po najnovejši znaidbi. (2)

Le dobra stvar se hitro prikupi.

Komaj je tri leta, kar sem prišel iz Novega Jorka v London, da angleško deželo soznanim z mojim novim izdelkom. Začel sem z malim, ter odprl početkom le

majhno delavnico in pisarno. Pošiljal sem moj izdelek v malih zabojih na ogled in poskušajo po Angležkem, Irskem in Skotskem. Moj ekstrakt bil je povsodi z veseljem sprejet, in že v prvem letu se je naročilo pri meni 200.000 flašic. Mnogi so se naročili še le potem, ko so dobroto mojega izdelka že sami poskusili. Drug ga je priporočal drugemu, in tako je moja obrtnija dobro napredovala.

Iz začetka, prej da sem ljudi s svojim izdelkom soznanim, imel sem več stroškov s pošiljanjem, ko dobička. Zanesel sem se na to, da se mi bo to pozneje splačalo, kadar bodo ljudje moj izdelek že poznali in ceniti vedeli. V tem se nisem motil. Dobil sem toliko priznanja in naročil, da sem svojo delavnico kmalo razširiti moral. V drugem letu se je naročilo pri meni že 600.000 flaš. Zahvalnih pisem sem dobival toliko, na stotine in tisoče, da jih že nisem vedel kam devati. Enoglasna bila je hvala mojega „shaker-ekstrakta“. Tako se namreč imenuje moj izdelek, in je izvrstno zdravilo za bolezní na jetrah in v želodecu. Najprej se je razširilo to zdravilo po Angležkem. Po dolgih študijah in preiskavah sem se namreč prepričal, da največ bolezní prihaja dandanašnji iz želodeca in iz jeter. Iznášel sem zoper te bolezní zdravilo „shaker-ekstrakt“, in ko sem se v Ameriki prepričal, da je mnogim pomagalo, sklenil sem, prinešiti ga tudi v Evropo. Pa nisem prišel v Evropo kot klativitez, kajti vodil sem tam veliko kupčijo in imel sem več ko zadosti za življenje. Moja kupčija se je v tretjem letu še bolj razširila; samo na Angležkem sem prodal 900.000 flaš, v treh letih skupaj tedaj 1,700.000 flaš, in to je gotovo mnogo za začetek v tako kratkem času. Slaba stvar bi se ne bila tako prodajala. Na Angležkem so brž spoznali, kako dobro zdravilo je „shaker-ekstrakt“ zoper slab želodec in bolezní na jetrih, in da je res mnogim pomagal, se vidi že iz tega, ker se ga je toliko pokupilo. Tolika spričevala od vseh krajev dale so mi pogum, da sem svojo kupčijo že razširil na druge dežele.

Želodec se kmalo pokvari, ta bolezen pride kakor tat v noči, zdravilo za to pa je „shaker-ekstrakt“.

Če je želodec pokvarjen, boli človeka v prsih in na straneh, včasih tudi v križu; človek je zaspan in slabe volje, usta imajo čuden duh, na zobeh je polno slin neprijetnega vzduha. Človeku se ne ljubi jesti, in na želodecu leži nekaj, kakor kamen. Oči so vdrite; roke in noge so mrzle in mokre, kar pride od mrzlega pota. Bolnik je vedno zaspan, in če prav spi, mu vendar nič ni bolje; čez nekaj časa postane siten, razdražljiv in temen, v sru mu je, kakor bi se nečesa bal. Glava je omočena, posebno, kadar človek vstane; čeva postanejo trde, koža pa suha in gorka. Kri je težka in se nerada po žilah vali; belina v očesu postane rumena. Bolnik pogosto živez izbljuje in občuti pri tem kislina ali pa sladčkast okus. Včasih tudi srce tolče, da bolnik dostikrat misli, da je na sru bolan. Oči slabo vidijo, kakor skoz meglo, človek postane klavern in slab. Kmaló se prikaže tudi kašelj, početkom suh, pozneje pa z zelenkastim izmetkom. Te prikazni ne pridejo vse na enkrat, ampak zapored; pa dostikrat jih je več na enkrat opazovati.

Lastnik A. J. White v Frankobrodu na M.

Zatoge imajo: na Dunaji: stara c. k. vojna lekarna, I. na Stefanovem trgu; Fr. Pleban, lekar; V. Tvrđy, lekar „pri zlatem jenu“; Kohlmair I.; C. Egger, lekar „pri rudočem raku“, I. hoher Markt; B. Bibus, lekar „pri labudu“, I. Schottenring; Ph. Neustein, lekar „pri sv. Leopoldu“, I. Plankengasse 7.; J. Weis, lekar „pri zamorecu“, I. Tuchlauben 27; dr. Ehrmann, lekar „pri sv. Brigiti“, II. Brigittaplatz; M. Sobel, lekar „pri medvedu“, II. Taborstrasse; dr. Aleks. Rosenberg, III. Radetzkyplatz; lekarna am Rennweg, III. Ant. Mayer-ja; dr. J. Lamatsch, lekar „pri sv. Trojici“, IV. Wiedener Hauptstrasse 16.; M. Žavaros, lekar „pri križu“, VII. Mariahilferstrasse 72; Jul. Herbanny, lekar „pri usmiljenju“, VII. Kaiserstrasse 90; Ludvik Lip, lekar „pri zlatem slonu“, VII. Stiftgasse; C. Firbas, lekar „pri sv. Ani“, IX. Währingerstrasse.

Po raznih deželah: v Zagrebu: M. L. Fink, lekar, in S. Mitlbach, lekar „pri Salvatoru“; v Osterlici: A. Prikril; v Badenu: G. Schwarz; v Belcu: (Galicija) Jos. Gross, lekar; v Brnu: F. Eder; v Bozenu: H. Spreiter; v Brixnu: Ferd. Fleck, drogist; v Brodu: (Galicija) E. Kiska; v Pešti: Jos. pl. Török, lekar, Königsgasse 12; v D. Földvaru: Jos. Pl. Pap; v Gmundenu: A. Raymann; v Iglavi: V. Inderka; v Inomosti: Fr. Winkler; v Kančugi: (Galicija) R. Heger; v Karlovcu: Z. Findeis, lekar; v Celovcu: P. Birnbacher; v Krakovem: Jos. Trauczynski; v Kremssu: S. E. Kleewein; v Kutnhori: Pr. Slavnik; v Ljubljani: Jul. pl. Trnkoc; v Levovu: Peter Mikolaš, in K. Križanovski; v Lincu: A. Hofstätterja dediči, in A. Rupert; v Meranu: A. Pan; v Milocki: (Galicija) M. Quirini; v Miskolczu: dr. M. Herz; v Nitri: Kornel Tombor; v Novensadu: C. B. Grossinger, lekar; v Novemčičinu: Jul. Neusser; v Oedenburgu: A. Reckert; v Pančovi: W. H. Graff; v Plznu: E. Kalser; v Pragi: Jos. Fürst na Porišči; v Prerovi: Ig. Psota, lekar „pri zlatem orlu“ v Pressburgu: Fr. Henriel, lekar „pri sv. Trojici“, in Rud. pl. Sólz, lekar „pri sv. Martinu“; v Presnicah: A. Griessl; v Roichenbergu: Jos. pl. Ehrlich; v Saazu: V. Kraus, drogist; v Sangerbergu: Jos. Ziegler; v Solnogradu: dr. pl. Sedlitzky c. k. dvorni lekar; v Šemnicu: Fr. Sztankay; v Sternbergu: (Morava) A. Ferkl; v Segedinu: Karl pl. Barsay; v Opavi: A. Plabky; v Temesvaru: C. M. Jahner, lekar Hunyadigasse; in Stefan Tarczay, lekar „pri Mariji pomagaj“; v Ogersk. Hradišu: Jos. Stanel; v Vinkovcih: L. pl. Alemann; v Varašdinu: G. Hochsinger, lekar; v Welsu: K. Richter; v Dunajskem Novemestu: Fr. Kolbář, lekar. (3)

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.